OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Vastine

7.10.2025

VN/13333/2025
VN/13333/2025-OKM-68

Eduskunnan sivistysvaliokunta

HE 103/2025 vp – Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Sivistysvaliokunta on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriöltä vastinetta hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta annetuista asiantuntijalausunnoista.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vastine sivistysvaliokunnalle

Valmistava opetus ja valmistavan opetuksen lisäopetus

Valmistavan opetuksen rajaus koskemaan vain ulkomailla syntyneitä maahanmuuttajia

Esityksessä perusopetukseen valmistava opetus rajataan vain ulkomailla syntyneille ulkomaalaistaustaisille oppilaille. *Kuntaliitto* ehdottaa, että erityistilanteissa mahdollistettaisiin kunnille tehdä poikkeus oppilaaksioton kohdejoukon rajauksen osalta. Kyseessä tulee olla Suomessa syntyneen maahanmuuttajataustaisen oppilaan kannalta tarkoin harkitusta poikkeuksesta osallistua perusopetukseen valmistavaan opetukseen esi- tai perusopetuksen sijaan.

Sivista pitää tarkoituksenmukaisena rajausta siitä, että Suomessa syntyneet ulkomaalaistaustaiset oppilaat eivät voisi osallistua valmistavaan opetukseen. *Sivista* näkee kuitenkin tarpeelliseksi säätää mahdollisuudesta poikkeukseen, mikäli se olisi tarpeellista oppilaan kielitaidon kannalta.

Opetusalan Ammattijärjestö (jäljempänä OAJ) katsoo, että valmistavaan opetukseen tulee olla mahdollisuus osallistua riippumatta syntymämaasta, jos opettajat arvioivat oppilaan tarvitsevan valmistavan opetuksen lisäopetusta.

Rajaus koskemaan vain ulkomailla syntyneitä oppilaita saattaa tuottaa käytännössä ongelmia esimerkiksi niiden Suomessa syntyneiden lasten osalta, jotka ovat vuosia asuneet ulkomailla ja palanneet Suomeen. Opetuksen järjestäjillä tulisi olla yksittäisissä tapauksissa tarkkaan harkintaan perustuva mahdollisuus ohjata myös Suomessa syntyneitä maahanmuuttajataustaisia oppilaita perusopetukseen valmistavaan opetukseen (E*uran aikuislukio*).

Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimiala näkee näin tiukan rajauksen ongelmallisena. Valmistavassa opetuksessa on myös Suomessa syntyneitä lapsia, joiden suomen/ruotsin kielen taito on heikko siksi, että he eivät ole osallistuneet varhaiskasvatukseen tai kasvaneet kotimaankielisessä ympäristössä.

Postiosoite **Postadress** **Postal Address** Opetus- ja kulttuuriministeriö	**Käyntiosoite** **Besöksadress** **Office**	**Puhelin** **Telefon** **Telephone**	**Faksi** **Fax** **Fax**	**s-posti, internet** **e-post, internet** **e-mail, internet**
PL 29 00023 Valtioneuvosto	Meritullinkatu 10 Helsinki	0295 16001 +358 295 16001	09 135 9335 +358 9 135 9335	kirjaamo.okm@gov.fi

Myös *Mannerheimin Lastensuojeluliiton* (MLL) mielestä perusopetuksen valmistavaa opetusta eikä sen lisäopetusta tule rajata vain ulkomailla syntyneisiin lapsiin, vaan osallistumisen tulee olla mahdollista myös Suomessa syntyneille maahanmuuttotaustaisille lapsille, joilla on tarve valmistavalle opetukselle tai sen lisäopetukselle.

Erilaisten oppijoiden liiton (*jäljempänä EO-liitto*) näkemyksen mukaan rajausta maahanmuuttotaustaisille oppilaille, jotka eivät ole syntyneet Suomessa ei pidä tehdä, vaan kouluilla pitäisi olla mahdollisuus tarjota valmistavan opetuksen lisävuosi myös Suomessa syntyneille lapsille, jos se arvioidaan heidän kehityksensä kannalta parhaimmaksi tuen muodoksi. *EO-liitto* tuo esille, että vaikka varhaiskasvatuksen osallistumisaste nousisi, osa maahan muuttaneiden vanhempien Suomessa syntyneistä lapsista ei osallistu varhaiskasvatukseen, ja heillä voi olla yhtä lailla vaikeuksia kielellisten valmiuksien kehittymisessä.

Lapsiasiavaltuutettu ei kannata ehdotusta, jolla valmistava opetus ja valmistavan opetuksen lisäopetus rajattaisiin vain ulkomailla syntyneille maahanmuuttajataustaisille oppilaille. Lapsiasiavaltuutettu toteaa, että perusopetuksen muut keinot tukea lasta, jotka hallituksen esityksessä mainitaan (mm. opetuskielen tukiopetus, suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetusta) eivät kaikissa tapauksissa ole riittävä tuki oppilaalle. *Lapsiasiavaltuutettu* katsoo, että ehdotus rajata Suomessa syntyneet maahanmuuttajataustaiset oppilaat valmistavan opetuksen ulkopuolelle loukkaa lasten oikeutta opetukseen sekä heidän yhdenvertaisuuttaan. Rajauksen tekeminen on myös inhimillisesti katsoen hyvin kyseenalaista.

Nuorisotutkimusseura ei kannata täsmennystä, että vain ulkomailla syntyneet maahanmuuttotaustaiset voisivat osallistua valmistavaan opetukseen.

Suomen Vanhempainliitto ry vastustaa sitä, että Suomessa syntyneet maahanmuuttotaustaiset lapset rajattaisiin jatkossa automaattisesti valmistavan opetuksen ulkopuolelle. Varhaiskasvatuksen osallistumisastetta voidaan nostaa, mutta aina on myös niitä perheitä, joiden lapset eivät syystä tai toisesta osallistu varhaiskasvatukseen.

Toisaalta pidettiin myönteisenä ehdotusta valmistavan opetuksen lisäopetuksen suuntaamisesta maahanmuuttotaustaisille oppilaille, jotka eivät ole syntyneet Suomessa. *Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (jäljempänä Karvi)* mielestä on perusteltua selkeyttää valmistavaan opetukseen ottamisen kriteerejä niin, että opetukseen voisivat osallistua vain ulkomailla syntyneet maahanmuuttotaustaiset oppilaat. *Opetushallitus* katsoi, että valmistavan opetuksen ja perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksen kohdistaminen vain ulkomailla syntyneille maahanmuuttotaustaisille oppilaille on tarkoituksenmukaista.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vastaus

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että erityisesti alakoulun loppupuolella tai yläkouluiässä maahan tulevilla oppilailla on tarvetta kielen ja oppimisvalmiuksien tukeen. On tarkoituksenmukaista, että erillisjärjestelyt, kuten perusopetukseen valmistava opetus ja valmistavan opetuksen lisäopetus ja niiden myötä opetuksen järjestäjien saamat merkittävät panostukset suunnattaisiin tukea eniten tarvitseviin oppilaisiin. Perusopetukseen valmistavan opetuksen kaltaiset erillisratkaisut tehtäisiin Suomeen muuttaneiden osalta maahan tulon alkuvaiheessa. Perusopetukseen valmistavan opetuksen valtionosuus on verrattain korkea.

Suomessa syntyneiden osalta painopiste olisi ratkaisuissa, joissa maahanmuuttotaustaiset lapset ja nuoret ovat mukana samassa järjestelmissä kuin muutkin oppilaat. Suomessa syntyneillä maahanmuuttotaustaisilla lapsilla on mahdollisuus käydä varhaiskasvatusta ja esiopetusta ja sitä kautta kehittää kielitaitoa ennen koulun alkamista. Oppilaalla, jolla on vaikeuksia osallistua opetukseen tai suoriutua opinnoistaan, on perusopetuslain mukaisesti oikeus saada oppimisen ja koulunkäynnin tukena ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja oppilaskohtaisia tukitoimia. Tiedonalojen kielen oppimista tuetaan ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin kuuluvan opetuskielen tukiopetuksen avulla.

Nykyisin Suomessa syntyneistä perusopetukseen valmistavan opetuksen suorittaneista noin kaksi kolmesta suorittaa perusopetukseen valmistavan opetuksen kuusivuotiaana, jolloin pääosa oppilaista osallistuu esiopetukseen. Olisi tarkoituksenmukaisempaa, että Suomessa syntyneet

maahanmuuttotaustaiset lapset osallistuisivat esiopetukseen yhdessä suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien oppilaiden kanssa. Esimerkiksi Karvi on arvioinut, että kontaktit suomen/ruotsin kieltä äidinkielenään puhuviin edistävän kielen oppimista. Esiopetuksen järjestäjän tulee tarjota opetuskielen opetusta oppilaille, jotka sitä tarvitsevat.

Nykyisessä perusopetuslaissa valmistavan opetuksen termi on maahanmuuttajille järjestettävä perusopetukseen valmistava opetus. Maahanmuuttajilla tarkoitetaan lähtökohtaisesti henkilöitä, jotka ovat muuttaneet maahan. Näin on esimerkiksi laissa kotoutumisen edistämisestä (681/2023, 5§). Kirjassa Koulutuksen lainsäädäntö käytännössä vuodelta 1998 todetaan, että laissa ei tarkemmin määritellä maahanmuuttajan käsitettä. Kirjan mukaan maahanmuuttajiksi katsotaan kaikki ulkomailta eri syistä Suomeen muuttaneet lapset ja nuoret. *Opetus- ja kulttuuriministeriö* katsoo, että perusopetukseen valmistava opetus on ollut jo nykyisen lainsäädännön voimassa ollessa tarkoitettu kohdistuvan Suomeen muuttaneille lapsille järjestettäväksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö yhtyy *Opetushallituksen* ja *Karvin* näkemykseen eikä kannata maahanmuuttajille järjestettävää perusopetukseen valmistavaa opetusta ja valmistavan opetuksen lisäopetusta koskemaan Suomessa syntyneitä maahanmuuttajataustaisia oppilaita. Lisäksi *ministeriö* toteaa, että ehdotettu opetuksen järjestäjän *harkintaan perustuva* mahdollisuus ohjata Suomessa syntyneitä maahanmuuttajataustaisia oppilaita perusopetukseen saattaisi asettaa oppilaat eriarvoiseen asemaan. Opetuksen järjestäjän hallinnollinen työ lisääntyisi, jos lausunnonantajan toiveesta opetuksen järjestäjän pitäisi jäljittää ja todentaa oppilaiden ulkomaille ja ulkomailta tapahtuvat muutot.

Maahanmuuttaja -käsite

Helsingin kaupunki tuo esille, että maahanmuuttajan käsitteen sijaan tulisi käyttää esimerkiksi vieraskieliset termiä, joka on myös tilastoinnissa käytetty. Tämä termi huomioi myös muualla kuin Suomessa tai kotimaankielisessä ympäristössä kasvaneet, mutta Suomessa syntyneet lapset ja nuoret.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vastaus

Ministeriö toteaa, että valittu maahanmuuttaja -käsite on johdonmukainen ja laissa jo aiemmin käytetty, joten käsitettä ei ole tarkoituksenmukaista muuttaa. Vieraskielinen -käsite ei ministeriön näkemyksen mukaan ole soveltuva tässä yhteydessä, koska se ei kertoisi välttämättä mitään suomen- tai ruotsin kielen taidosta. Vaikka oppilaan virallinen äidinkieli olisi muu kuin suomi tai ruotsi, voi suomen tai ruotsin kielen taito olla hyvä.

Valmistavan opetuksen säätäminen subjektiiviseksi oikeudeksi

OAJ on pettynyt siihen, että uudistuksen yhteydessä ei säädetty valmistavaa opetusta oppilaan subjektiiviseksi oikeudeksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vastaus

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että valmistava opetus on ollut kunnille vapaaehtoista. Tätä periaatetta ei ole perusteltua muuttaa valmistavan opetuksen eikä valmistavan opetuksen lisäopetuksen osalta. Jos valmistava opetus olisi oppilaan subjektiivinen oikeus, tarkoittaisi se, että opetuksen järjestäjälle (kunnalle) valmistavan opetuksen järjestäminen ei olisi enää vapaaehtoista, vaan se pitäisi säätää velvollisuudeksi.

Ministeriö toteaa, että valmistavan opetuksen järjestämisen vapaaehtoisuus on saanut laajaa kannatusta eikä katso, että olisi perusteltua säätää opetus kunnan velvollisuudeksi.

Valmistavan opetuksen lisäopetuksen järjestäminen aikuisten perusopetuksessa

Suomen Rehtorit ry kiinnittää huomiota siihen, että valmistavan opetuksen lisäopetus pitäisi mahdollistaa myös aikuisten perusopetuksessa opiskeleville, mikäli opetuksen järjestäjä toteaa paikallisen tarpeen olevan riittävän. Myös aikuisten perusopetuksessa opiskelevien opetuskielen hallinta on usein niin heikko, että lisäopetus olisi tarpeellinen tulevien opintojen vuoksi. On tarkoituksenmukaista, että opetuskielen hallinta on riittävän vahvaa ennen varsinaisten opintojen alkamista.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vastaus

Ministeriö toteaa, että esityksen mukaan 5 §:ssä tarkoitettua perusopetuksessa järjestettävää valmistavan opetuksen lisäopetusta ei järjestettäisi opiskelijalle, jonka 26 §:n 1 momentissa tarkoitettu velvollisuus suorittaa perusopetusta on päättynyt.

Aikuisten perusopetukseen voi osallistua sen jälkeen, kun perusopetuslain 26 §:n 1 momentissa tarkoitettu perusopetuksen suorittaminen päättyy. Edellä mainitun perusopetuksen suorittaminen päättyy, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai viimeistään sen lukuvuoden koulutyön päättyessä sinä kalenterivuonna, jona oppilas täyttää 17 vuotta. Oppivelvollisuuslain 5 §:n mukaan oppivelvollinen, joka on suorittanut perusopetuksen oppimäärän tai sitä vastaavat opinnot, mutta jolta puuttuu perusopetuksen jälkeisen koulutuksen suorittamiseksi riittävä suomen tai ruotsin kielen taito, voi suorittaa oppivelvollisuutta osallistumalla aikuisten perusopetukseen.

Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2017, Määräykset ja ohjeet 2017:9a) todetaan, mm. että aikuisten perusopetuksen tehtävänä on tukea opiskelijoita yhteiskuntaan integroitumisessa ja maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden kotoutumisessa antamalla opiskelijoille riittävät kielelliset ja yhteiskunnalliset valmiudet. Opetuksessa tuetaan opiskelijoiden kasvua monipuolisiksi ja taitaviksi kielenkäyttäjiksi opetuskielellä. Aikuisten perusopetuksessa opetus on kielitietoista. Suomen kielen ja muiden oppiaineiden opetusta voidaan järjestää osittain samanaikaisopetuksena, mikä vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa ja kielitaidon kehittymistä.

Ministeriö toteaa, että aikuisten perusopetuksen tehtävänä on tukea opiskelijoita saavuttamaan riittävät kielelliset valmiudet. Tämän vuoksi valmistavan opetuksen lisäopetuksesta säätäminen aikuisten perusopetuksessa ei ole tarpeen.

Valmistavan opetuksen opettajan kelpoisuudesta säätäminen

OAJ katsoo, että olisi ollut välttämätöntä säätää valmistavan opetuksen opettajan kelpoisuudesta.

Sivista pitää tarpeellisena sitä, että esityksessä ei ehdoteta muutoksia opetushenkilöstön kelpoisuuksiin. Valmistavaa opetusta on voinut antaa esimerkiksi luokanopettaja, aineenopettaja tai erityisopettaja. Valmistavan opetuksen sekä ehdotetun lisäopetuksen kohderyhmä on moninainen, jolloin on olennaista, että paikallisesti on mahdollista harkita millainen koulutustausta antaa parhaat edellytykset valmistavan opetuksen toteuttamiseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vastaus

Ministeriö toteaa, että tässä esityksessä ei ole ollut mahdollisuutta säätää perusopetukseen valmistavan opetuksen opettajien kelpoisuuksista. Valmistavan opetuksen lisäopetus järjestetään perusopetuksessa, jonka opettajien kelpoisuuksista on säädetty.

Valmistavan opetuksen lisäopetuksen tarkoitus

Karvi katsoo, että perusopetuslaissa (628/1998, 5 §) tulisi täsmentää lisäopetuksen tarkoitus. Laissa olisi tärkeää määritellä, mikä on riittävä peruskielitaito opetuskielessä, jotta lisäopetusta toteutettaisiin kansallisesti samoista lähtökohdista. Määrittely esimerkiksi eurooppalaisen viitekehyksen taitotason kautta yhdenmukaistaisi toimintaa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vastaus

Ministeriö katsoo, että esityksessä on annettu Opetushallitukselle oikeus määrätä opetussuunnitelman perusteissa tarkemmin valmistavan opetuksen lisäopetukseen ohjaamisesta ja tähän liittyvästä opetuskielen taidon arvioinnista. Ministeriön näkemyksen mukaan tämä on riittävää eikä ole tarpeen määritellä lain tasolla sitä, mikä on riittävä peruskielitaito opetuskielessä.

Valmistavan opetuksen lisäopetuksen rahoitus

Kuntaliitto tuo esille, että kunnat opetuksen järjestäjinä ovat nostaneet vahvasti esille, että rahoituksen ennakoitavuus on yksi ratkaiseva tekijä taloudellisten edellytysten arvioimiseksi. *Kuntaliitto* tunnistaa, että esitys palvelee valtiota rahoituksen ohjauksessa, mutta valitettavasti ei opetuksen järjestäjiä. Ratkaisu ei huomioi opetuksen järjestäjien tarvetta ennakoida rahoitusta tilanteessa, jossa oppilasmäärät muuttuvat tai ovat korkeat.

Kuntaliitto ehdottaa rahoitusmekanismin yksinkertaistamista ja ennakoitavuuden parantamista. Paremmin ennakoitava rahoitus edistää opetuksen järjestäjien edellytyksiä lisäopetuksen järjestämiseksi. Harkittavaksi esitämme, että lisäopetuksen oppilasmäärästä riippumatta yksikköhinta olisi sidottu kiinteästi kotikuntakorvauksen perusosaan prosentuaalisesti. Esim. yksikköhinta olisi aina vähintään x % (esityksen perusteella 40 %:ia) VM:n kotikuntakorvauksen perusosasta.

OAJ esitti lausunnossaan, että lisärahoitukseen olisi määritelty oppilaskohtainen kerroin samalla tavalla kuin oppimisen tuen lainsäädäntöuudistuksessa. Tämä olisi varmistanut rahoituksen kohdistumisen valmistavan opetuksen lisäopetukseen.

Nuorisotutkimusseura tuo esille, että valmentavaan opetukseen ja sen lisäopetukseen liittyvä rahoitus korvamerkitään tätä tarkoitusta varten. Mikäli rahoitusta ei korvamerkitä, tämän muutoksen myötä eriarvoisuus lasten ja nuorten välillä eri kunnissa voi lisääntyä sen mukaan, miten kunnat priorisoivat valmistavaa opetusta ja lisäopetusta. Jos rahoitus ei ole kohdennettua, riski kasvaa, että valmistavan opetuksen laatu ja saatavuus voivat vaihdella entistä enemmän kuntien välillä ja oppilaiden tarvitsemat tukitoimet jäävät toteutumatta.

Sivista ehdottaa pohdittavaksi mahdollisuutta säätää mekanismista, joka varmistaisi oppilaskohtaiselle rahoitukselle minimitason.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vastaus

Hallituksen esityksessä valmistevan opetuksen lisäopetukseen ehdotetaan kiinteää määrärahaa. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslaissa on muutamia muitakin rahoitusmekanismeja, joissa käytetään kiinteää määrärahaa. Tällaisia ovat rahoitukset joustavaan perusopetukseen ja perusopetuksen aineopetukseen. Kiinteällä määrärahalla pyritään pysymään valtiontalouden kehyksissä. Mikäli määräraha olisi arviomäärärahatyyppinen, ajan mittaan määräraha lähtisi elämään indeksien ja kustannusten jaon tarkistuksen myötä omaa elämäänsä eikä määräraha enää pysyisi kehyspäätöksen mukaisella tasolla.

Hallituksen esityksen taloudellisissa arvioissa on laskettu, että mikäli kaikki 20.9.2024 valmistavassa opetuksessa olleet oppilaat siirtyisivät valmistavan opetuksen lisäopetukseen, yksikköhinnaksi muodostuisi n. 2 800 euroa. Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tätä yksikköhinnan tasoa kohtuullisena, koska se on lisärahoitusta kuntien peruspalveluiden valtionosuuden tai kotikuntakorvauksen päälle. Yksikköhinnan taso vastaa myös suuruusluokaltaan joustavan perusopetuksen yksikköhintaa ja joustava perusopetus järjestetään pienluokissa. Valmistavan opetuksen lisäopetuksen säädökset ovat joustavaa perusopetusta väljemmät, joten opetuksen järjestäjä saa itse päättää, millä tavalla se valmistavan opetuksen lisäopetuksen järjestää. Yksikköhinnan tason hahmotelmassa on huomattava, että hallituksen esityksessä on huomioitu kaikki nykyisessä valmistavassa opetuksessa olevat lapset. Lähtökohtaisesti valmistavan opetuksen lisäopetus ei kuitenkaan ole tarkoitettu kaikille, joten yksikköhinta tullee muodostumaan hallituksen esityksessä arvioitua korkeammaksi.

Valmistavan opetuksen lisäopetuksesta säädetään tilanteessa, jossa valmistavan opetuksen oppilasmäärä on Ukrainan kriisin jäljiltä kääntymässä laskuun. Koska ministeriöllä ei myöskään ole tietoa siitä, kuinka innokkaasti kunnat tulevat tarjoamaan valmistavan opetuksen lisäopetusta, on yksikköhintaan rakennettu kattomekanismi, jolla varmistetaan, ettei yksikköhinta karkaa kohtuuttoman korkeaksi tilanteissa, joissa valmistavan opetuksen oppilasmäärä nykyisestä pienenee tai kunnat päättävät olla

järjestämättä valmistavan opetuksen lisäopetusta. *Kuntaliitto* oli huolissaan siitä, että minimihintaa ei kuitenkaan säädetä. Minimihinnan säätäminen on ensinnäkin mahdotonta kiinteän määrärahan ollessa kyseessä. Toisekseen on todettava, että mikäli yksikköhinta putoaisi suuren kysynnän vuoksi tarkoituksettoman alhaiselle tasolle esimerkiksi siksi, että valmistavan opetuksen lisäopetuksen oppilasmäärä kasvaisi merkittävästi, tämä olisi ratkaistavissa uudella kehyspäätöksellä, jolla määrärahatasoa nostettaisiin. Aikataulullisesti uuteen kriisiin ehdittäisiin kyllä kehyksissä taikka talousarviossa reagoida, koska kaikki valmistavan opetuksen lisäopetuksen oppilaat käyvät varsinaisen valmistavan opetuksen ensin.

Ministeriö katsoo, että lausunnot eivät anna aihetta esityksessä olevan rahoitusratkaisun muuttamiselle.

Yliopistojen harjoittelukoulut

OAJ sekä *Sivista* toteavat, että uudistukseen olisi pitänyt myös sisällyttää yliopistojen yhteydessä toimivat normaalikoulut, koska yliopistojen rahoitus ei ole riittävää, jotta normaalikoulut pystyisivät nykyisellä rahoituksella järjestämään valmistavaa opetusta. Näin myöskään normaalikouluissa tulevat opettajat eivät pääse harjoittelemaan kieli- ja kulttuuritietoista opetusta valmistavan opetuksen ryhmissä. Em. toimija katsovat, että tämä on selkeä puute kokonaisuudessa.

Harjoittelukoulujen rehtorit ry. (Harre ry.) toteaa, että Opetus- ja kulttuuriministeriön ohjeistuksen (VN/5780/2024-OKM-1) mukaisesti yliopistot ja tätä myötä niiden alaiset harjoittelukoulut eivät voi saada OKM rahoituslain mukaista valtionosuusrahoitusta valmistavan opetuksen tai pidennetyn/varhennetun oppivelvollisuuden yhteydessä. Tämä estää valmistavan opetuksen sekä pidennetyn/varhennetun oppivelvollisuuden opetuksen harjoittelukoulussa. *Harre ry:n* mielestä voimassa oleva ohjeistus ja rahoitusperiaate pitäisi päivittää, jotta yliopistot ja sijaintikaupungit voisivat sopia keskinäisellä sopimuksella palvelun rahoittamisesta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vastaus

Yliopistojen harjoittelukoulut voivat järjestämislupansa puitteissa järjestää perusopetukseen valmistavaa opetusta. Perusopetukseen siirtyneiden oppilaiden osalta harjoittelukoulut voivat järjestää myös valmistavan opetuksen lisäopetusta. Yliopistojen harjoittelukoulut eivät kuitenkaan voi saada opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaista rahoitusta em. toimintoihin. Rahoitukseen liittyvistä asioista säädetään lainsäädännössä ja ohjeistus noudattaa voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 3 §:ssä säädetään laissa tarkoitetuista määritelmistä. Pykälän 3. kohdan mukaan yksityisellä koulutuksen tai muun toiminnan järjestäjällä tarkoitetaan rekisteröityä yhteisöä, säätiötä ja valtion liikelaitosta. Hallituksen esityksessä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetuksi laiksi (HE 174/2009) esitettiin, että yksityisellä opetuksen järjestäjällä tarkoitettaisiin myös yliopistoa. Eduskunta poisti yliopistot määritelmästä hallintovaliokunnan ehdotuksen perusteella. Valiokunta perusteli tätä sillä, että yliopistolain 49 §:n mukaan opetusministeriö myöntää yliopistolle rahoitusta laissa säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi valtion talousarvioon otettavan määrärahan rajoissa.

Ministeriö toteaa edellä mainituilla perusteilla ei ole aihetta sisällyttää normaalikouluja esitykseen.

Määräraha henkilöstön koulutukseen

Helsingin kasvatuksen ja koulutuksen toimialan näkökulmasta ehdotuksessa arvioitu, henkilöstön koulutukseen varattu 2,2 miljoonan euron rahoitus on alimitoitettu. Uudistus vaatisi pitkäjänteistä ja monipuolista henkilöstön osaamisen kehittämistä

Opetus- ja kulttuuriministeriön vastaus

Ministeriö toteaa, että esityksessä ei ole käsitelty ollenkaan Helsingin kaupungin esiin nostamaa koulutukseen suunnattua rahoitusta, joten ministeriö ei voi ottaa kantaa asiaan.

Aamu- ja iltapäivätoiminta

Aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korottaminen (48 f §)

Helsingin kaupunki ei kannata ehdotettua aamu- ja iltapäivätoiminnan enimmäismaksujen määrän korotusta. Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialan näkemyksen mukaan maksujen korotukset asettavat pienituloisten perheiden lapset eriarvoiseen asemaan ja heikentää lasten mahdollisuuksia osallistua toimintaan.

Karvin mielestä on huolestuttavaa, mikäli maksujen korottaminen voi vähentää toimintaan osallistumista nykyisestä sekä asettaa osan lapsista sekä monilapsiset ja pienituloisemmat lapsiperheet muihin verrattuna eriarvoiseen asemaan. *Lapsiasiavaltuutettu* vastustaa aamu- ja iltapäivätoiminnan enimmäismaksujen korottamista. Aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuminen ei saa olla riippuvainen lapsen ja perheen sosioekonomisesta asemasta.

OAJ on huolissaan aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korottamisen vaikutuksista.

Kuntaliitto toteaa, että valtion säästötoimen toteuttaminen tällä aikataululla ei huomioi lainkaan kuntien aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämiseen liittyviä käytänteitä. Esitetyllä aikataululla kesken toimintakauden kuntien ei ole mahdollista korottaa asiakkaille määrättyjä aamu- ja iltapäivätoiminnan kuukausimaksuja. Valtionosuuden leikkausta tulisi liudentaa vuoden 2026 talousarvion osalta ja lykätä toiminnasta perittävien maksukattojen korotusta koskevan perusopetuslain muutoksen voi-maantuloa 1.8.2026 alkavaksi. Näin kunnat ehtisivät käsitellä ja päättää uusista maksuperusteista sekä tiedottaa maksuihin liittyvästä muutoksesta perheille. *Kuntaliitto* on huolissaan sopeutustoimen laajemmista yhteiskunnallisista vaikutuksista. Jo tälläkin hetkellä kunnat huojentavat ja vapauttavat perheitä aamu- ja iltapäivätoiminnasta perittävistä maksuista lain vaatimalla tavalla. Olettaa voi, että maksukaton äkillinen korotus tulee lisäämään maksujen kohtuullistamista koskevien hakemusten määrää, joka lisää hallinnollista työtä. Kunnat saattavat joutua supistamaan toiminnan laajuutta ja tinkimään laadusta tulevaisuudessa, koska maksutuottoja ei kerry riittävästi. Myös perheet harkitsevat entistä tarkemmin onko toimintaan osallistuminen taloudellisesti mahdollista, vaikka tiedostetaan lapsen hyötyvän toimintaan osallistumisesta.

Lapsiasiavaltuutettu vastustaa ehdotusta enimmäismaksujen korottamisesta. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tulee olla tosiasiallisesti kaikkien perusopetuksessa olevien nuorempien lasten saatavilla.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto (jäljempänä MLL) vastustaa esityksessä ehdotettua aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korotusta, koska maksukorotukset heikentäisivät sosioekonomisesti huonommassa asemassa olevien lapsiperheiden lasten osallistumismahdollisuuksia aamu- ja iltapäivätoimintaan. MLL toivookin, että suunnitelluista aamu- ja iltapäivätoiminnan valtionosuuden leikkauksesta ja aamu- ja iltapäivätoiminnan enimmäismaksujen korotuksista luovutaan.

Nuorisotutkimusseura ei pidä esitystä aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen korotusta kestävänä ratkaisuna. Korotukset vaikeuttavat jo nyt heikossa taloudellisessa asemassa olevien lapsiperheiden tilannetta ja lapsien yhdenvertaisia mahdollisuuksia viettää turvallista iltapäivää koulupäivien jälkeen.

Suomen Vanhempainliitto ry pitää aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuihin esitettyjä 23 %:n korotuksia korkeina ja vastustaa niitä. Mahdollisuus aamu- ja iltapäivätoiminnan asiakasmaksujen alentamiseen tai perimättä jättämiseen on monille perheille tärkeä, mutta se ei ole yleisesti tiedossa. Tiedotuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan maksualennuksista ja -vapautuksista tulee olla saavutettavaa ja viestinnän tulee olla selkokielistä ja tarpeen mukaan monikielistä. Viestintää tulee tehdä koulun, neuvoloiden ja muiden varhaisten palveluiden kautta proaktiivisesti.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vastaus

Ministeriö tuo esille, että aamu- ja iltapäivätoiminnan maksukaton korottamisesta päätettiin kevään 2025 puoliväliriihessä. Näitä maksuja ei ole korotettu vuoden 2016 jälkeen.

Ministeriö toteaa, että aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen on kunnalle vapaaehtoinen tehtävä. Kunta voi jättää aamu- ja iltapäivätoiminnan maksun perimättä, kun laissa säädetyt edellytykset täyttyvät (perusopetuslaki 48.4 f §). Säännöksellä huolehditaan siitä, että perheen pienituloisuus ei muodostuisi esteeksi lapsen osallistumiselle aamu- ja iltapäivätoimintaan. On tärkeää, että kunnat tiedottavat mahdollisuudesta hakea aamu- ja iltapäivätoiminnan asiakasmaksun alentamista tai perimättä jättämistä.

Maksut (48.4 f §)

Maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava, jos huoltajan elatusvelvollisuus, toimeentuloedellytykset tai huollolliset näkökohdat huomioon ottaen siihen on syytä.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen sitominen indeksiin

MLL pitää maksujen sitomista indeksiin ongelmallisena tilanteessa, jossa elinkustannukset ovat nousseet merkittävästi, sosiaaliturvaan on tehty lukuisia huomattavia leikkauksia ja jossa lapsiperheiden köyhyys on lisääntynyt. *MLL* muistuttaa myös, ettei lapsilisää ole sidottu indeksiin ja että sosiaaliturvan indeksikorotukset on pääosin jäädytetty.

Helsingin kaupunki kannattaa perusopetuslain 48 g pykälään ehdotettua maksujen sitomista indeksiin. Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan maksujen sitominen indeksiin on perusteltua. Indeksisäännön avulla varmistetaan, että maksut tarkistetaan säännöllisesti, mikä auttaa kattamaan toiminnan kustannukset. Koska indeksikorotukset vaikuttavat myös toiminnan järjestämiseen liittyviin kuluihin, on tärkeää, että maksut pysyvät ajan tasalla taloudellisten muutosten myötä. *Sivista* pitää ehdotusta aamu- ja iltapäivätoiminnan maksujen indeksisäännöksestä kannatettavana.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vastaus

Ministeriö toteaa, että aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuja ei ole ollut sidottu indeksiin. Ottaen huomioon, että enimmäismaksut ovat jääneet merkittävästi jälkeen yleisestä hintakehityksestä, niiden korottamista ja sitomista indeksiin voidaan pitää perusteltuna. Tällä hetkellä esimerkiksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksut on sidottu indeksiin varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain (1503/2016) 16 §:ssä säädetyllä tavalla. Maksujen sitomisella indeksiin on tarkoitus säilyttää kuntien aamu- ja iltapäivätoiminnan laatu ja laajuus nykyisellään kustannusten kasvaessa ja maksujen taso seuraisi paremmin kustannuskehitystä. Hallinnollisen työn minimoimiseksi ehdotetaan, että tarkistukset tehtäisiin samassa rytmissä varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen indeksitarkistusten kanssa.

Opetusryhmien muodostaminen (20 g §)

Opetushallitus katsoo, että hallituksen esityksessä oleva esiopetusta koskeva ryhmäkokosääntely ei ole luonteeltaan tekninen, vaan opetusryhmien muodostamista koskeva sääntely on laajempi muutos esiopetuksen tuen järjestämisessä. Esiopetuksen opetusryhmien muodostamisessa tulee huomioida, että esiopetus on osa varhaiskasvatusta. Opetusryhmien muodostamisessa tulee huomioida sekä esiopetuksen opetusryhmien että esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen opetusryhmien muodostamista koskevat velvoitteet.

Hallituksen esityksessä säädöskohtaisissa perusteluissa on tuotu esiin, että esiopetuksessa ryhmäkokorajoitus kohdistuisi vain kokoaikaisen erityisopetuksen ryhmiin, eli vahvinta oppilaskohtaista tukea saaviin lapsiin, ei muuhun pienryhmätoimintaan. *Opetushallitus* katsoo, että vahvimman oppilaskohtaisen tuen tarpeen määrittely ei ole yksiselitteistä. *Opetushallitus* muistuttaa, että tarvittavia tukitoimia tulee aina arvioida lapsen yksilöllisen tarpeen näkökulmasta ja lapsen edun mukaisesti. On mahdollista, että opetusryhmien kokoon liittyvä täsmällinen sääntely ylläpitää lapsia segregoivien ryhmien muodostamista.

Opetushallitus on huolissaan siitä, että tiukka opetusryhmien koon sääntely esiopetuksen aikana saattaa johtaa siihen, että lapsi joutuu siirtymään esiopetukseen toiseen toimipaikkaan kuin missä hän on ollut kokoaikaisessa varhaiskasvatuksessa.

Opetushallituksen näkemyksen mukaan on lisäksi ongelmallista, että opetusryhmien muodostamista koskeva sääntely on liitetty erityisopettajan kokoaikaiseen opetukseen. *Opetushallituksen* näkemyksen mukaan opetusryhmän koon pienentäminen tulisi olla erillinen tukitoimi, josta päätettäisiin tarpeen

mukaan, eikä sen tulisi kytkeytyä erityisopettajan antamaan opetukseen erityisryhmässä. Enintään kymmenen ja kahdeksan lapsen ryhmäkokoa koskeva sääntely vaatisi jatkossa selkeää valtakunnallista ohjausta, mikäli hallituksen esitys tässä muodossa hyväksytään.

Kuntaliitto katsoo, että perusopetuslain 20 c §:ssä on tyhjentävästi säädelty oppilaskohtaisista tukitoimista. Kuntaliitto ei pidä muutoksia teknisinä, vaan opetuksen järjestäjille kustannuksia aiheuttavana uutena ryhmäkokosäännöksenä. Ehdotettu ”Esiopetuksessa erityisopettajan kokoaikaisesti opettamassa pienryhmässä” tulisi poistaa esityksestä.

Sivista ei kannata opetusryhmien muodostamiseen liittyvää ehdotusta, jolla rajattaisiin esiopetuksen ryhmäkokoa.

OAJ pitää esitettyjä korjauksia tärkeinä ja puoltaa 20 g pykälän mainittuihin momentteihin esitettyjä teknisiä korjauksia**.**

Opetus- ja kulttuuriministeriön vastaus

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että kysymyksessä ei ole uusi ryhmäkokosääntely.

20 g §:n 3 ja 4 momentteihin sisältyvä asiasisältö on säädetty aiemmin perusopetusasetuksen (852/1998) 2 §:ssä. Esityksessä nostetaan perusopetusasetuksen 2 §:ssä ollut ryhmäkokosääntely lain tasolle.

Voimassa oleva perusopetusasetuksen 2 §:n 2 momentti 1. lause:

> *Silloin kun opetusta annetaan perusopetuslain (628/1998) 17 §:ssä tarkoitetuille oppilaille, jotka saavat erityistä tukea, saa opetusryhmässä olla, jäljempänä säädetyin poikkeuksin, enintään kymmenen oppilasta.*

Mikäli esiopetusta on järjestetty päiväkodissa sovelletaan varhaiskasvatuslain (540/2018) 35 §:ää, jossa säädetään päiväkodin henkilöstön mitoituksesta ja ryhmäkoosta.

Lisäksi 20 g §:n 4 momenttiin lisättäisiin viittaus oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentissa tarkoitettuihin varhennetun oppivelvollisuuden oppilaisiin, jotta myös näiden esiopetuksessa olevien lasten opetusryhmien koosta olisi säädetty 1.8.2026 alkaen. Tämä ei ole ristiriidassa voimassa olevan perusopetusasetuksen 2.3 §:n kanssa, joka kuuluu seuraavasti:

> *Oppivelvollisuuslain (1214/2020) 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville oppilaille annettavassa opetuksessa opetusryhmässä saa olla enintään kahdeksan oppilasta. Vaikeimmin kehitysvammaisista oppilaista muodostetussa opetusryhmässä saa olla kuitenkin enintään kuusi oppilasta. Jos tässä momentissa tarkoitetuille oppilaille annetaan opetusta samassa ryhmässä tai yhdessä niiden 2 momentissa tarkoitettujen oppilaiden kanssa, jotka saavat erityistä tukea, määräytyy opetusryhmän enimmäiskoko sen mukaisesti, minkälaista tukea saavia oppilaita ryhmässä on eniten. Jos tässä momentissa tarkoitetun oppilaan opetus annetaan yhdessä muiden kuin tässä tai 2 momentissa tarkoitettujen oppilaiden kanssa, saa opetusryhmässä olla enintään 20 oppilasta. (15.4.2021/309)*

Esityksen lausunnolla olleessa versiossa oli käsite ”*erityisryhmä*”. Tämä käsite aiheutti sekaannusta ja lausuntopalautteen johdosta päädyttiin käsitteeseen ”*esiopetuksessa erityisopettajan kokoaikaisesti opettama pienryhmä*”. Käsite nähdään perustelluksi sen vuoksi, että esiopetuksessa ryhmäkokorajoitus kohdistuisi vain kokoaikaisen erityisopetuksen ryhmiin, eli vahvinta oppilaskohtaista tukea saaviin lapsiin, ei muuhun pienryhmätoimintaan. Ilmaisu on myös sen vuoksi perusteltu, että esiopetuksessa ei ole erityisluokkia.

Ministeriö kiinnittää huomiota siihen, että kysymyksessä ei ole uusi sääntely, vaan kuten edellä on todettu, esiopetuksen ryhmäkoosta on säännelty varhaiskasvatuslaissa ja perusopetusasetuksessa.

Kun esiopetus järjestetään päiväkodissa kunnan, kuntayhtymän ja yksityisen palveluntuottajan on huolehdittava, että varhaiskasvatuksessa on riittävä määrä tässä luvussa säädettyä eri kelpoisuusvaatimukset täyttävää henkilöstöä, jotta varhaiskasvatukselle säädetyt tavoitteet voidaan saavuttaa ja jotta myös vammaisten ja muiden lasten tuen tarpeisiin vastataan. Kunnan käytettävissä on oltava

varhaiskasvatuksessa esiintyvää tarvetta vastaavasti varhaiskasvatuksen erityisopettajan palveluja. Lisäksi varhaiskasvatuksessa voi olla lasten tarpeet ja varhaiskasvatuksen tavoitteet huomioiden myös muuta henkilöstöä. Varhaiskasvatuslaissa tarkoitetulla päiväkodilla tulee olla toiminnasta vastaava johtaja.

Perusopetuslaissa säädetään esiopetuksesta mm. siitä, että lapsen mahdollisuudesta osallistua perusopetuslain mukaiseen esiopetukseen on huolehdittava. Päiväkodissa järjestettävään esiopetukseen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään päiväkodin ryhmäkoosta ja henkilöstömitoituksesta. Lisäksi perusopetuslain 6 §:ssä on säädetty, että esiopetusta järjestettäessä tulee lisäksi ottaa huomioon, että opetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus käyttää varhaiskasvatuspalveluita.

Ministeriö tähdentää, että esityksellä turvataan perusopetusasetuksessa oleva sääntely. Koska asetuksen 2 § voimassaoloa on tarkoitus tarkastella jatkossa, on välttämätöntä huolehtia siitä, että erityistä tukea (mukaan lukien vammaiset oppilaat) tarvitsevien lasten oikeuksia ei heikennetä. Näin ollen ministeriö ei yhdy Suomen kuntaliiton ja Opetushallituksen huoleen.

Ministeriö tähdentää, että kysymyksessä ei ole kunnalle tuleva uusi tehtävä, vaan nykyinen asiantila halutaan säilyttää.

Ministeriö toteaa, että varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tuen kokonaisuuden kehittäminen vaatisi usean lainsäädännön tarkastelua. *Ministeriö* tähdentää, että tällä esityksellä on turvattu asetuksessa oleva sääntely eikä tässä esityksessä ole ollut mahdollisuutta tuen kokonaistarkasteluun.

Ministeriö toteaa, että mikäli käsite ”*esiopetuksessa erityisopettajan kokoaikaisesti opettama pienryhmä”* poistettaisiin, se heikentäisi ja poistaisi vahvimman tuen tarpeessa olevien oppilaiden oikeuksia verrattuna nykytilaan. Tämän vuoksi m*inisteriö* ei voi yhtyä Suomen kuntaliiton esiin nostamaan toiveeseen käsitteen poistamisesta.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1092/2024) voimaantulosäännöksen muuttaminen

Kuntaliitto pitää esitettyä voimaantulosäännöstä epäselvänä. Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain voimaantulosäännökseen uudet 2-4 momentit. Nämä lisäykset liittyisivät pidennetyn oppivelvollisuuden muuttamiseen, joka muuttaa rahoituslaissa olevia rahoituskertoimia. Esityksen mukaan lisättävien siirtymäsäännösten avulla varmistettaisiin vuoden 2026 rahoitus suunnitellun mukaiseksi siten, että vielä 1.8.2026-31.12.2026 välisenä aikana sovellettaisiin pidennetyn oppivelvollisuuden mukaisia kertoimia, joiden mukainen rahoitus on varattu vuodelle 2026.

Kuntaliitto tunnistaa tarkoituksen, että varhennetun oppivelvollisuuden ja perusopetuslain 20 i §:n mukaisen toiminnan rahoitus on tarkoitus muuttua vuodesta 2027 alkaen, mutta epäselväksi jää miten ehdotetut voimaantulosäännöksen momentit tämän siirtymävaiheen muutosta turvaa opetuksen järjestäjille. Vuoden 2027 rahoitus perustuu varainhoitovuotta edeltävän vuoden 20.9. oppilasmäärään. Opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa yksikköhinnat varanhoitovuotta edeltävän vuoden lopussa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vastaus

Ministeriö toteaa, että tuen uudistuksen yhteydessä varhennettu oppivelvollisuus ja perusopetuslain 20 i §:n mukainen rahoitus muuttuisi ilman voimaantulosäännöstä jo 1.8.2026 alkaen. Toiminnan rahoitus on kuitenkin tarkoitettu uudistettavaksi vasta vuoden 2027 rahoituksesta alkaen, kuten hallituksen esityksen perusteluista ilmenee (HE 114/2024 vp). Ehdotettu voimaantulosäännös varmistaa, että opetuksen järjestäjien rahoitus vammaisoppilaille vuonna 2026 voi määräytyä nykytilanteessa voimassa olevien pykälien mukaan tilanteessa, joissa uusia ja vanhat suoritteet korvaavia suoritteita ei vielä ole saatavilla.

1.lain 5 §:n *Muu opetus ja toiminta* yksityiskohtainen perustelu

Opetushallitus toteaa, että lakimuutoksen kanssa ristiriitainen maahanmuuttajan määrittely hallituksen esityksessä tulisi muuttaa aiemman esityksen mukaisesti tarkoittamaan sellaista ulkomaalaistaustaista oppilasta, joka ei ole syntynyt Suomessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vastaus

Opetus- ja kulttuuriministeriö esittää Opetushallituksen huomion mukaisesti korjausta 5 §:n (*Muu opetus ja toiminta)*1 momentin yksityiskohtaisiin perusteluihin:

5 §:n 1 momentin toiseen kappaleeseen esitetään seuraava täsmennys (punaisella):

Sekä valmistava opetus että perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus olisi tarkoitettu maahanmuuttajille. Maahanmuuttajalla tarkoitettaisiin ulkomaalaistaustaista oppilasta, ~~jonka molemmat vanhemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt Suomen ulkopuolella~~.

joka ei ole syntynyt Suomessa.

1.lain 9 §:n *Opetuksen laajuus;* lauseen puuttuminen rinnakkaistekstistä, virheen korjaaminen

Opetushallitus huomauttaa, että perusopetuksessa järjestettävän valmistavan opetuksen lisäopetuksen laajuutta koskevassa 9 §:ssä on lakiehdotuksessa maininta, että tarkemmat säännökset opetuksen laajuudesta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Rinnakkaistekstit sisältävässä liitteessä mt. lausetta ei ole.

Opetus- ja kulttuuriministeriön vastaus

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että seuraava lause puuttuu 1. lain 9 §:n rinnakkaistekstistä:

”Tarkemmat säännökset opetuksen laajuudesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.”

Opetus- ja kulttuuriministeriön esille tuomat korjaustarpeet

4.lain 24 §:n *Kustannustenjaon tarkistuksessa huomioon otettavat käyttökustannukset*

6 kohdan kirjoitusvirhe

4. lain 24 §:n 6-kohdan

6) perusopetuksen järjestämisestä sisäoppilaitosmuotoisesti ja koulukodissa -jälkeen oleva piste täytyy muuttaa puolipisteeksi.

3.lain opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta annetun lain (1092/2024) 2-4 momentin korjaaminen

Ehdotetun voimaantulosäännöksen korjauksen sanamuodoissa on havaittu eräitä lakiteknisiä virheitä ja epätarkkuuksia. Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää sivistysvaliokuntaa huomioimaan nämä korjaustarpeet. Säännöksen 2 momenttia tulisi korjata siten, että siinä mainittaisiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettu laki nimeltä sekä yksilöitäisiin siirtymäsäännöksen koskevan poikkeusta mainitun pykälän 1 momenttiin. Säännöksen 3 momenttia tulisi puolestaan korjata siten, että siinä yksilöitäisiin siirtymäsäännöksen koskevan poikkeusta mainitun pykälän 1 momenttiin. Lisäksi 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi toinen virke, jossa säädettäisiin poikkeuksesta rahoituslain 29 §:n 2 momenttiin, koska kyseisen säännöksen kuuluminen siirtymäsäännöksen piiriin ei muutoin selkeästi käy ilmi säännöksen sanamuodosta. Lisäksi 2 ja 3 momenttien kirjoitusasua ehdotetaan tarkennettavaksi, jotta sanamuodoista kävisi selkeästi ilmi, että siirtymäsäännökset koskevat vuoden 2026 rahoitusta. Pykälän 4 momentista ehdotetaan korjattavaksi teknisluonteinen pilkkuvirhe (pilkku poistetaan).

Poiketen siitä, mitä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 48 a §:n 1 momentissa säädetään ~~oppivelvollisuuslain (1214/2020) 2 §:n 3 momentin mukaisen varhennetun oppivelvollisuuden ja perusopetuslain (628/1998) 20 i §:n mukaisen opetuksen vuoden 2026 rahoituksen perusteena olevan~~ oppilasmäärän laskemisesta, oppivelvollisuuslain (1214/2020) 2 §:n 3 momentin mukaisen varhennetun oppivelvollisuuden ja perusopetuslain (628/1998) 20 i §:n mukaisen opetuksen vuoden 2026 rahoituksen perusteena olevana oppilasmääränä käytetään varainhoitovuotta edeltävän vuoden syyskuun 20 päivänä pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaiden määrää.

Poiketen siitä, mitä 29 §:n 1 momentissa säädetään oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentin mukaisen varhennetun oppivelvollisuuden ja perusopetuslain 20 i §:n mukaisen opetuksen ~~vuoden 2026 rahoituksen~~ kertoimista, vuoden 2026 rahoituksen kertoimina käytetään tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita kertoimia. Poiketen siitä, mitä 29 §:n 2 momentissa säädetään, koulutuksen järjestäjä saa viimeksi mainitussa lainkohdassa tarkoitetun lisärahoituksen myös niistä oppilaista, jotka ovat olleet tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisen pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä perusopetuksen oppimäärää suorittaessaan ja perusopetuksen päättyessä.

Edellä 2 ja 3 momentissa oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentin mukaisten 5- ja 6-vuotiaiden varhennetun oppivelvollisuuden oppilaiden oppilasmääränä ja kertoimena käytetään pidennetyn oppivelvollisuuden~~,~~ viisivuotiaille järjestettävän esiopetuksen oppilasmäärää ja kerrointa. Perusopetuslain 20 i §:n 1 momentin mukaan opiskelevien 1–9 vuosiluokan oppilaiden oppilasmääränä ja kertoimena käytetään pidennetyn oppivelvollisuuden muiden kuin vaikeimmin kehitysvammaisten oppilasmäärää ja kerrointa. Perusopetuslain 20 i §:n 2 momentin mukaan opiskelevien 1–9 vuosiluokan oppilaiden oppilasmääränä ja kertoimena käytetään pidennetyn oppivelvollisuuden vaikeimmin kehitysvammaisten oppilasmäärää ja kerrointa.

Käsitteen korjaaminen ja sanan lisääminen 48 a §:ään ruotsinkieliseen versioon

1. **Käsitteen *påbyggnadsundervisning (lisäopetus)* korjaus**

Käsite ”*påbyggnadsundervisning”* halutaan korvata käsitteellä ”*tilläggsundervisning”*.

Hallituksen esitykseen käsite on muilta osin korjattu, mutta jostain syystä käsitekorjaus pykälien osalta on jäänyt tekemättä. Ministeriö pyytää virheen korjaamista.

Käsitteen korjaukset pykäliin:

1.

Lag

om ändring av lagen om grundläggande utbildning

5 §

Annan utbildning och verksamhet

Kommunen kan för invandrare ordna förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen och ~~påbyggnadsundervisning~~ tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen. Ovan nämnda undervisning ordnas för elever med utländsk bakgrund som inte är födda i Finland.

~~Påbyggnadsundervisning~~ Tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen är avsedd för elever som övergår från förberedande undervisning till grundläggande utbildning och ännu inte har tillräckliga grundläggande språkkunskaper i undervisningsspråket.

Kommunen kan i den omfattning den beslutar ordna flexibel grundläggande utbildning för årskurserna 7–9.

Kommunen beslutar om ordnande av grundläggande utbildning för vuxna.

Närmare bestämmelser om ordnandet av flexibel grundläggande utbildning samt om målen för den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen för invandrare och för ~~påbyggnadsundervisningen~~ tilläggsundervisningen för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen utfärdas genom förordning av statsrådet.

I grunderna för läroplanen ~~meddelar~~ ger Utbildningsstyrelsen närmare ~~föreskrifter om hänvisande till påbyggnadsundervisning~~ bestämmelser om styrningen av tilläggsundervisningen för förberedande undervisning och om bedömningen av kunskaperna i undervisningsspråket i anslutning till detta.

9 §

Undervisningens omfattning

— —

Omfattningen av den förberedande undervisning som ordnas för invandrare före den grundläggande utbildningen motsvarar ett års lärokurs. ~~Påbyggnadsundervisning~~Tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen kan ordnas under högst ett år.

Närmare bestämmelser om undervisningens omfattning utfärdas genom förordning av statsrådet.

46 §

Grundläggande utbildning för vuxna

— —

Den grundläggande utbildningen för vuxna består, i enlighet med den studerandes behov av kunnande, av ett inledningsskede och ett slutskede eller enbart av slutskedet. Inledningsskedet kan i enlighet med den studerandes behov av kunnande dessutom omfatta ett särskilt läskunnighetsskede. Sådan förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen och ~~påbyggnadsundervisning~~ tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen som avses i 5 § ordnas inte för en studerande vars skyldighet enligt 26 § 1 mom. att slutföra den grundläggande utbildningen har upphört. Sådana tidigare slutförda studier eller på annat sätt förvärvat kunnande som motsvarar målen för och det centrala innehållet i läroplanen ska identifieras och erkännas. Den studerandes utgångsnivå ska bestämmas och utbildningsanordnaren och den studerande ska tillsammans utarbeta en individuell studieplan för den studerande, där det fastställs i vilket skede studierna inleds, vilka kurser som ska genomgås och vad som i övrigt hör till studiernas centrala innehåll, studietiden, på vilket sätt studierna ska fullföljas samt andra faktorer som är av betydelse för uppnåendet av målen för utbildningen, för vilka det ges närmare bestämmelser i grunderna för läroplanen. Vid utarbetandet av den individuella studieplanen ska en tidigare individuell studieplan som utarbetats för den studerande beaktas, liksom hur den har förverkligats. Utgångsnivån bestäms vid behov i samarbete med andra myndigheter. Förverkligandet av planen ska följas och planen ska vid behov uppdateras.

— —

2.

Lag

om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

2 §

Tillämpning av lagen i vissa fall

— —

Utan hinder av vad som bestäms i 1 mom., föreskrivs i denna lag om finansieringen av

— —

2) sådan förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen som avses i 5 § i lagen om grundläggande utbildning samt det tillägg som beviljas för sådan ~~påbyggnadsundervisning~~ tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen som avses i 5 § i lagen om grundläggande utbildning,

— —

5 §

Grunden för beräkning av finansieringen

Finansieringen för driftskostnaderna bestäms enligt kalkylerade grunder. Finansieringen bestäms

— —

3) för utbildning som handleder för examensutbildning och som ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning, förskoleundervisning för femåriga elever som omfattas av tidigarelagd läroplikt enligt 26 a § i lagen om grundläggande utbildning, undervisning som ordnas utomlands, förskoleundervisning för sexåriga elever som grundar sig på tidigarelagd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliktslagen, undervisning enligt 20 i § 1 eller 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning, skolhemsundervisning, grundläggande utbildning som ordnas vid en internatskola, förskoleundervisning under det första året av en tvåårig förskoleundervisning som omfattas av ett sådant tillstånd att ordna utbildning som avses i 7 § i lagen om grundläggande utbildning, flexibel grundläggande utbildning och inledandet av verksamhet som privat utbildningsanordnare på basis av antalet elever och det per elev bestämda priset per enhet, för sådan grundläggande utbildning som avses i 46 § i lagen om grundläggande utbildning på basis av antalet kurser och det per kurs bestämda priset per enhet, för förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen på basis av antalet närvaromånader och det per närvaromånad bestämda priset per enhet och för ~~påbyggnadsundervisning~~ tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen på basis av antalet elever och det per elev bestämda priset per enhet,

— —

11 §

Finansiering av förskoleundervisning och grundläggande utbildning

— —

För de tilläggskostnader som föranleds av flexibel grundläggande utbildning beviljas kommunen, samkommunen eller en privat utbildningsanordnare, utöver vad som i lagen om statsandel för kommunal basservice föreskrivs om statsandelen för grundläggande utbildning, ett belopp som fås när det antal elever som deltar i den flexibla grundläggande utbildningen multipliceras med det per elev bestämda priset per enhet för den utbildningen. På motsvarande sätt beviljas för tilläggskostnader för ~~påbyggnadsundervisning~~ tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen ett belopp som fås när det antal elever som deltar i ~~påbyggnadsundervisning~~ tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen multipliceras med det per elev bestämda priset per enhet för den utbildningen.

— —

29 §

Priserna per enhet för förskoleundervisning och grundläggande utbildning

— —

Undervisnings- och kulturministeriet fastställer årligen inom ramen för statsbudgeten priset per enhet för sådan ~~påbyggnadsundervisning~~ tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen som avses i 2 § 2 mom. 2 punkten, dock så att priset per enhet är högst 40 procent av hemkommunsersättningens grunddel som finansministeriet beslutat om i enlighet med 35 § i lagen om statsandel för kommunal basservice.

48 a §

Prestationer inom den grundläggande utbildningen som används som grund för finansieringen

För enligt denna lag finansierad grundläggande utbildning och utbildning som handleder för examensutbildning och ordnas av en anordnare av grundläggande utbildning beräknas finansieringen för finansåret enligt elevantalet den 20 september det år som föregår finansåret, med undantag av finansieringen av den förberedande undervisningen före den grundläggande utbildningen, finansieringen av ~~påbyggnadsundervisning~~ tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen, finansieringen av den grundläggande utbildning som avses i 46 § i lagen om grundläggande utbildning samt skolhemsförhöjningen för sådana studerande som deltar i utbildning som handleder för examensutbildning och är placerade i ett skolhem som har beviljats tillstånd enligt 7 § i den lagen.

— —

Finansieringen för finansåret för ~~påbyggnadsundervisning~~ tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen räknas utifrån antalet nya elever under det läsår enligt 23 § i lagen om grundläggande utbildning som slutar året före finansåret.

———

Denna lag träder i kraft den xx xxxx 20 .

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 48 a § 1 och 8 mom. i denna lag, används vid beräknandet av det elevantal som ligger till grund för 2026 och 2027 års finansiering av ~~påbyggnadsundervisning~~ tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen antalet elever i förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen den 20 september året före finansåret.

———

4.

Lag

om ändring av 24 § i lagen om statsandel för kommunal basservice

24 §

Driftskostnader som ska beaktas vid justering av kostnadsfördelningen

Vid justering av kostnadsfördelningen enligt 23 § beaktas kommunernas, samkommunernas och de andra utbildningsanordnarnas driftskostnader för statsandelsåligganden enligt 1 § som ligger till grund för statsandel samt driftskostnaderna för ordnande av följande uppgifter som finansieras med stöd av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet:

— —

6) grundläggande utbildning i internat och i skolhem,

7) ordnande av ~~påbyggnadsundervisning~~ tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen enligt 5 § 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning.

— —

2. Kirjoitusvirheen korjaus

Lain 48 a §:ään ja pykälän yksityiskohtaisiin perusteluihin lisätään **har.**

2

Lag

om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

Ett nytt 8 mom. och till 48 a §,

48 a §

Prestationer inom den grundläggande utbildningen som används som grund för finansieringen

---

Finansieringen för finansåret för påbyggnadsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen räknas utifrån antalet elever som har börjat studera under det läsår enligt 23 § i lagen om grundläggande utbildning som slutar året före finansåret.

48 a §. *Prestationer inom den grundläggande utbildningen som används som grund för finansieringen*

Enligt förslaget fogas till paragrafen ett nytt 8 mom. med en separat bestämmelse om fastställandet av elevantalet som används som prestation för finansieringen av tilläggsundervisning för förberedande undervisning som ordnas inom den grundläggande utbildningen. Det föreslås att finansieringen för finansåret räknas utifrån antalet elever som har börjat studera under det läsår enligt 23 § i lagen om grundläggande utbildning som slutar året före finansåret. Således bestäms exempelvis finansieringen för finansåret 2028 enligt antalet elever som har börjat studera det läsår som avslutades 2027, dvs. under perioden 1.8.2026–31.7.2027. Under de två första åren 2026 och 2027 används dock prestationer enligt övergångsbestämmelsen som grund för finansieringen.

Jakelu	Eduskunnan sivistysvaliokunta
Tiedoksi	OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö, Rosanna Blomster-Bröckl OKM KPE Kansliapäällikön esikunta, Heidi Backman